

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. V. De Proprio & Accidente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

tias superiores includi in inferioribus, & de iis prædicari posse, intelligendus est de differentiis inferioribus realiter, aut materialiter, non autem formaliter spectatis; aliàs homo v. g. formaliter conveniret, & disconveniret cum bruto per rationale, quod certè Aristoteles nullibi docuit. Adhæc data explicatio satis manifestè colligitur ex 4. Top. cap. 2.

ARTICULUS V.

*De quarto Universali, sive Proprio,
& quinto, sive Accidente.*

§. I.

*Quid & quotuplex sit Proprium, & respectu
quorum sit quartum universale?*

338. **D**ico 1. Proprium latissimè sumptum dici potest illud prædicatum, quod alicui rei aliquo modo peculiare est, & quandam cum essentia connexionem habet. Strictè sumptum rectè dicitur *accidens necessariò fluens ab essentia*; vel ut inquit Arist. 1. Top. cap. 4. *Proprium est, quod non declarat reâ essentiam, soli autem inest, & conversim prædicatur de re.* Ex his advertes ad proprium requiri hæc duo: 1. ut adveniat essentiæ jam completæ, & in suo esse constitutæ; hinc dicitur *accidens*. 2. Debet subjectum vel essentia exigere, & emanare illud, & cum eo converti: ex hac ratione non dicitur *accidens com-*

mune, sed *accidens proprium*. Porphyrius quatuor adducit propria, quæ vide in Dialect. P. Du Trieu. *Tract. 1. p. 2. cap. 3. a. 2.* Dividitur prætereà in physicum, & metaphysicum. *Physicum* est, quod physicè àb essentia fluit, & connaturalem cum ea connexionem habet, ut *calor in igne*. Hoc proprium realiter àb essentia distinguitur, cum saltem supernaturaliter àb ea separari possit. *Metaphysicum sive logicum* est, quod secundum nostrum concipiendi modum necessariò fluit àb essentia metaphysica, quod, licet de primo conceptu, seu essentia rei metaphysica non sit, rei tamen realiter identificatur, ut *visibile*. Hoc nequidem supernaturaliter àb essentia abesse potest: unde natum est illud effatum Philosophis admodum familiare: *Qui tollit proprietates, tollit essentiam, consecutivè scilicet, non autem formaliter*. Denique proprium strictè tale aliud est genericum, aliud specificum. *Genericum* est, quod convertitur cum specie subalterna, & ex prædicato generico profluit, ut *progressivum, appetitivum respectu animalis*. *Specificum* est, quod convertitur cum specie, & ex prædicato differentiali profluit, ut *visibile respectu hominis*.

339. *Dico 2.* Proprium, ut est quartum universale, definitur sic: *Unum aptum inesse & prædicari de multis specie vel numero differentibus in quale necessariò*. Bona est hæc definitio, quia convenit omni & soli proprio strictè tali. Dicitur autem *1, de multis*, i. e. inferiorio-

ferioribus subjectis, vel denominatis. Dicitur 2. *specie vel numero differentibus*, quia proprium genericum prædicatur de speciebus; *specificum* autem de individuis. Dicitur 3. *in quale necessario*, per quæ verba distinguitur à reliquis universalibus. Adverte, quod data modo definitio concernat proprium quarto modo, & secundò intentionaliter sumptum, pro quarto scilicet universali.

340. *Dico 3.* Proprium est quartum universale respectu inferiorum speciei, non autem respectu ipsius speciei. *Ratio primi* est, quia respectu inferiorum speciei proprium est superius, & magis latè patens. *Ratio secundi* est, quia proprium cum specie convertitur; igitur respectu ipsius speciei non est superius, adeoque nec universale.

341. *Obj.* Dum dico: *Homo est visibilis*, τὸ *visibile* prædicatur in quale necessario; ergo respectu speciei prædicatur ut quartum universale. *R. N. Conf.* Prædicatur quidem ut proprium, sed non ut universale, quia non est quid superius respectu hominis. *Si ais:* Dum dico: *Homo est appetitivus*, τὸ *appetitivus* non solum ut proprium, sed etiam ut universale prædicatur respectu hominis; ergo etiam in altera prædicatione τὸ *visibile* sic prædicabitur. *R. N. Conf. Disp.* est, quia τὸ *appetitivum* est proprium genericum, quod est universale respectu inferiorum generis, seu speciei subalternæ; inferiora autem generis, ni-

mirum animalis, sunt species, *Homo, Equus* &c. Econtra *risibile* est proprium *specificum*, quod est universale respectu inferiorum speciei, nimirum hominis, quæ sunt individua v. g. *Petrus, Paulus* &c. *Si reponas.* Risibile convenit individuis tantum per accidens, quia mediante essentia emanat ab individuis; ergo respectu eorum nequit esse quantum universale. *R. N. ant.* quod ratio addita non probat sufficienter. Hoc ipso enim quod risibile conveniat individuis ratione naturæ vel speciei, non convenit illis per accidens; quandoquidem immediatè connexum est cum essentia, & ex ea fluit. Sicut igitur Petrus est homo per se, sic quoque risibilis est per se. *Si urgeas.* Quod est proprium nequit esse commune; ergo nec universale. *R. D. ant.* Nequit esse commune respectu ejusdem termini, respectu cuius est proprium, & eodem modo. *C.* Nequit esse commune diverso modo, & respectu alterius. *N.* Sic *risibile* proprium est respectu speciei, cum quâ convertitur; commune autem est respectu individuorum, cum quibus non convertitur.

342. *Reflexio I.* Proprium primariò convenit speciei, secundariò & ratione speciei convenit individuis vel inferioribus; sic *risibile* non convenit Petro, quia Petrus est, sed quia homo est. Econtra accidens primariò individuis, & ratione individuorum speciei convenit; nam ideò homo currit, quia Petrus currit. Horum ratio est, eoquòd proprium

prium immediatè connexum est cum essentia tanquam radice sua, non autem accidens. II. Proprium respectu suorum inferiorum, i. e. hujus & illius risibilis, est secundum universale. III. Proprium physicum prædicatur *in concreto*, non *in abstracto*; sic benè dico: *ignis est calidus*; malè autem dicerem: *ignis est calor*. Ratio est, quia proprium physicum realiter ab essentia distinguitur. Aliter loquendum est de proprio metaphysico realiter indistincto àb essentia.

§. II.

Quid & quotuplex sit Accidens, & respectu quorum sit quintum universale.

343. Dico 1. Accidens in genere dicitur, quod advenit rei in suo esse substantiali constitutæ. Aliud est *separabile*, quod naturaliter, & facilè à subjecto avelli potest, sine ejus corruptione, ut *albedo à pariete*. Aliud est *inseparabile*, quod separari à subjecto non potest, vel ægrè admodum, sine ejus corruptione, ut *nigredo à corvo*. Propterea tamen ejusmodi accidens non transit in proprium; quia, licèt realiter separari à subjecto non possit, quin illud destruat, potest tamen separari per mentem, i. e. negari, quin subjecti essentia pereat. *Nec obstat*, quod hæc propositio: *Nix non est alba*, falsa sit; nam falsa tantum est, si intendam negare albedinem inesse nivi; vera autem est, si negem albedinem pertinere ad essentiam nivis. Econtrà

proprium præscindi quidem potest, sed non negari de essentia, quin pereat saltem consequivè. Prætereà accidens dividitur in physicum & logicum. *Physicum* sive *prædicamentale* est ens in alio, tanquam in subiecto inhæssionis. Ejusmodi accidentia sunt opposita substantiæ, collocanturque in reliquis novem prædicamentis. *Logicum* est prædicatum contingens subiecto, sive hoc sit substantia, sive aliquid positivum, sive negativum, sive sit aliquid realiter identificatum, nostro tamen concipiendi modo superveniens alteri. *Adverte*, huc etiam revocari morbum, mortem, combustionem alicujus rei; licet enim hæc, & similia adesse rei non possint sine corruptione essentiæ physiciæ, adsunt tamen sine corruptione essentiæ metaphysiciæ, quæ est ab æterno; huic enim essentiæ metaphysiciæ ejusmodi accidentia nec conferunt, nec ab ea tollunt aliquid. Et hic est sensus definitionis, quæ dicit: *Accidens est, quod potest adesse vel abesse sine subiecti corruptione.*

344. *Dico 2.* Accidens, ut est quantum universale, est *unum aptum inesse, & prædicari de multis specie vel numero differentibus in quale contingenter.* Tò quale indicat accidens non esse partem essentiæ inferiorum. Tò *contingenter* significat accidens non necessariò inesse illi, de quo prædicatur, nec convertibiliter de illo prædicari posse; hæc duo proinde faciunt accidens differre à reliquis quatuor universalibus. Prætereà benè observes necesse est, quod

quod hic definiatur accidens *in concreto*, non *in abstracto*, v. g. Album, non albedinem: Nam albedo de suis inferioribus, vel albedine A. B. C. prædicatur essentialiter, & ut species; de subjectis vero prædicari in recto non potest; malè enim diceret: *Paries est albedo*, bene autem sic: *Paries est albus*.

345. *Dico 3.* Accidens commune est quintum universale respectu subjectorum, quibus inest, v. g. album respectu nivis, lactis &c. *Ratio est*, quia respectu horum est quid superius, & contingenter de illis prædicatur. Si enim prædicetur accidens de inferioribus directis, v. g. Nigredo de hac & illa nigredine, non prædicatur contingenter, ut modò suprà observatum est; si verò accidens ut sic prædicetur de speciebus, v. g. color de albedine & nigredine, rursus non prædicatur contingenter, sed *in quid incompletè*, & ut genus; igitur non nisi respectu subjectorum, sive inferiorum indirectorum, aut denominatorum quintum prædicabile esse potest.

346. *Obj.* Accidens est ens in alio; ergo necessariò inest subjecto, & potiùs proprium, quàm accidens respectu subjecti dicendum est. *R. D. Conf.* Necessariò inest subjecto, quantum est ex parte accidentis. C. quantum est ex parte subjecti. N. Ad proprium autem strictè tale requiritur, ut subjecto conveniat necessariò tam ex parte sui, quàm ex parte subjecti essentialiter sumpti. *Inst. 1.* Accidens non inest subjecto per identitatem; ergo re-
T 5
spectu

spectu subjecti nequit esse quintum prædicabile. *R. D. ant.* Accidens in abstracto, sive quoad obliquum non inest per identitatem. *C. in concreto, sive quoad rectum.* *N. Inst. 2.* In reliquis universalibus est adæquata identitas; ergo etiam in accidente talis sit, necesse est. *R. N. Conf. disp. est,* quia reliqua universalia sunt prædicata rei metaphysica, realiter indistincta; hinc in sensu reali & in concreto, & in abstracto prædicari possunt. Econtrà in concretis accidentalibus physicis forma importata in obliquo realiter à subjecto distinguitur. *Inst. 3.* Accidens in concreto non est quid abstractum à subjectis, de quibus prædicatur; ergo respectu illorum non est universale. *R. D. ant.* Non est quid abstractum à subjectis inhætionis. *C. à subjectis contractionis.* *N. h. e.* nequit concipi album v. g. sine subjecto, concipi tamen potest absque hoc & illo subjecto; sicut concretum homo dicit quidem subjectum humanitatis, non dicit autem hoc vel illud subjectum determinatè. *Inst. 4.* Album v. g. abstrahitur tantum ab hoc & illo albo, & non à Pariete, lacte &c.; ergo non abstrahitur à subjectis. *R. D. ant.* Album, ut est secundum universale, abstrahitur ab hoc & illo albo formaliter tali. *C.* ut est quintum prædicabile. *N.* Sic enim præscinditur à subjectis, quibus albedo contingenter inest. *Inst. 5.* Album non abstrahitur v. g. à nive, ut subjectum est, sed ut alba est; ergo ut quintum prædicabile abstrahitur ab albo formaliter tali. *R. D. ant.* ut alba est

mate-

materialiter & denominativè, sive ut contingenter albedinem habet. C. ut alba est formaliter. N. Sic pariter accidens in concreto, & ut quintum prædicabile, prædicatur de hoc & illo albo, ut *materialiter* album, & subjectum albedinis est, non autem ut *formaliter* album est, sic, ut albedo sit subjectum ejusmodi prædicationis; sic enim prædicaretur ut species. *Inst. 6.* Accidens in concreto non est res unius naturæ, quia dicit substantiam sive subjectum, & accidens; ergo nequit esse universale. R. N. quod absolutè ad universale requiratur, ut sit res unius naturæ. vid. *Dialect. Tract. 1. P. 1. cap. 1. de Universali.* fol. 33. n. 10. & 11.

ARTICULUS VI.

*De Termino ultimo in linea prædicamentali,
sive de Individuo.*

DOCTRINAM de individuo utilem, & nullatenus prætermittendam esse, judicârunt nullo non tempore ii, qui inter Philosophos & famam, & laudem consecuti sunt immortalem. Sive enim (antiquiores lubens prætereo) S. Augustinos, sive D. Thomas, sive Scotos, sive Suaresios, aliósque benè multos, etiam recentiores pervolvam, ea, quæ ad individui notitiam faciunt, non obiter modò, sed summâ industriâ elaborata ab iis conscriptaque esse deprehendes. Hos imitaturus, de individuo breviter hîc agam, illóque materiam de universalibus concludam, quod totius prædicamenti finis est.

§. I.